
OCENE IN POROČILA

O dveh znanstvenomonografskih leksikalnih seznamih

Alenka Gložančev, Primož Jakopin, Mija Michelizza, Lučka Uršič, Andreja Žele: *Novejša slovenska leksika (v povezavi s spletnimi jezikovnimi viri)*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2009. 408 str.

0 Uvod

Junija 2006 me je razveselilo vabilo, objavljeno na spletnem forumu *SlovLit*, na novinarsko konferenco, ki jo je prirejala Založba ZRC, obljubljal je namreč mdr. predstavitev knjige z naslovom *Novejša slovenska leksika (v povezavi s spletnimi jezikovnimi viri)* (dalje NSL). Konferenca, ki je potekala 24. junija 2009, se nisem mogla udeležiti, vsekakor pa sem nameravala knjigo kupiti. Ker se po dveh mesecih na spletni strani Založbe ZRC in knjigarne Azil, kjer so – po zapisu na založbeni spletni strani sodeč – »na voljo vse njihove publikacije«, NSL še vedno ni pojavila (niti med novostmi), sem se odločila izbrati staromodnejši način nakupa: 28. avgusta 2009 sem poklicala v knjigarno Azil. Prodajalec je po prvotnem lastnem začudenju, da knjige nima v svojem prodajnem seznamu, poklical še na Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša in mi nato poročal, da mu je ena od avtoric povedala, da knjiga tako ali tako ni bila nikoli namenjena za prodajo. NSL je sicer dostopna v večjih slovenskih knjižnicah (še dobro, da obstaja pravilo oddaje obveznega izvoda), poleg tega sem prepričana, da bi mi jo bili na inštitutu pripravljene prijazno pokloniti, kljub temu pa mi je ta nekoliko skrivnostna nedostopnost spodbudila še večje zanimanje, ki ga je na koncu potešil recenzentski izvod revije *Jezik in slovnost*. S tega osebnega zapisa prehajam v oceno

dela, ki bo v glavnem izpostavila le dva vidika: (1) znanstvenomonografsko oznako dela ter (2) oba v knjigi natisnjena seznama, in sicer prvega z vidika njegovega gradiva (2.1), drugega pa z vidika njegove vsebine (2.2).

1 NSL kot znanstvena monografija

NSL ima impresivnih 408 strani in je v Cobissu označena kot znanstvena monografija. Da si zapis v Cobissu prisluži tako oznako, mora imeti v skladu s *Tipologijo dokumentov/del za vodenje bibliografij v sistemu Cobiss* (19. april 2006) naslednje lastnosti:

Znanstvena monografija je publikacija, v kateri se znanstveno, sistematično, izčrpno in vseobsegajoče obravnava neki problem, vprašanje ali predmet, oseba ali dogodek /.../.

Tak vrhunski izdelek avtorjem prinaša najvišje možno število točk – te pa so v današnji tekmi za raziskovalne projekte in habilitacijska napredovanja še kako pomembne. Za primerjavo: (a) po trenutno še veljavnem *Pravilniku o kazalcih in merilih znanstvene in strokovne uspešnosti*, ki je osnova za ocenjevanje bibliografije izvajalcev raziskav, ki so oz. bodo (so) financirane s sredstvi Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike

Slovenije (dalje ARRS), prinaša znanstvena monografija 140 točk, slovar – naj bo še tako kakovosten, obsežen in sodoben – pa npr. samo 10 točk; in (b) po habilitacijskih merilih Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani prinaša znanstvena monografija do 20 točk, slovarja pa v tem naboru sploh ni (s slovarjem se torej v tem pogledu ne spleča truditi, če ste učitelj na univerzi). Zdaj pa pogledjmo, kaj je vsebina 408 strani obravnavanega znanstvenega dela. Od strani 42 do strani 201 je seznam, kakršnega prikazuje **Slika 1**, od strani 206 do konca knjige pa seznam, kakršnega prikazuje **Slika 2**.

Zgolj začetne strani od 7 do 40 ter vmesni strani 203 in 204 imajo torej bolj ali manj razpravljalno vsebino. V tem delu najprej v kratki spremni besedi Andreja Žele pojasnjuje, da je knjiga rezultat triletnega projekta, ki ga je v letih od 2007 do 2009 financirala ARRS in sofinanciral SAZU, v njem je sodelovalo vseh pet avtorjev knjige, cilj projekta pa je bil »predvsem dopolnjevanje in dodelava zbirk in geslovnikov novejšega besedja za različne tipe slovarjev standardne slovenščine (glede na SSKJ, Besedišče slovenskega jezika, korpus Nova beseda in na indeks spletnega iskalnika Najdi.si)« (7). Sledi

*sesutje (rač.; odpoved)	simulacijski
sesutje računalnika	simulacijski center
sesutje sistema	simulacijski model
sesuvanje	simulaker
¹ sesuvati (ostro kritizirati)	*simultan
*set (pribor)	simultano prevajanje
▼sevalen	simultano tolmačenje
sevalna plošča	▼sindrom
severnoatlantski	sindrom adrenalne izgorelosti
severnoatlantska zveza	sindrom izgorevanja
severnoatlantski pakt	sindrom zalivske vojne
sevnost	sinekologija
seznanitven	sinergičen
seznanitvena anketa	sinergični učinek
seznanitveni referendum	sinergijski
seznanitveno srečanje	sinergijski krog
sežigalnik	sinergijski učinek
sex (prid.) (SSKJ: seks (m))	sinergijsko (prisl.)
sex shop, sexshop, seks šop, seksšop	sinergijsko delovati
▼sferičen	sinergijsko se dopoljevati
sferični zaslon	sinestetik

Slika 1: NSL: Leksikogramski seznam novejše slovenske leksike, del strani 168.

*enost, *korogija, *tomograf, *torij, *franzizor, *tronski, *učinek, *ulnaren, *uspeh, *val, *en, *over
-veza, *vizija, *vod, *en, *zna, *k, *nec, *zobotrebec, *zveza, *zvočnik, *žarnica
rad-o- 83 -besed, *en, *nost, -daj, *en, *ka, -dar, *en, *je, *ka, *než, *darn, *ica, *ik, *ost
-daven, -dvomnost, -gled, *en, *než, *nost, -gostnost, -izveden, -jed, *ec, *en, *jezen, -kazen, -lačen
-lasan, -miseln, -peven, -pisen, -ploden, -seja, -slu, *h, *šen, *žen, -smeden, -spraven, -strastno, -sum
*en, *je, *nost, -učen, -uk, -ušesen, -vača, -vališče, -van, *ek, *je, *ka, -vati, -ved, *ec, *en, *ež, *ičen
*iti, *je, *než, *nica, *nik, -ver, *en, *nost, -vide, *c, *n, -volj, *ec, *en, *ka, *nik, *no, *nost, *ski, -zab
-znal, *ec, *ost, *znaj, *je, *ost, -želj, *en, *nost, -živ, *ec, *en, *ka, *ost
rah-l-o- 40 -brnast, -cvet, *en, -čute, *c, *č, *n, -čutje, -čutn, *ež, *ičen, *ik, *ost, -dekorativen
-dihajoč, -duš, *en, *nik, -glasen, -mehek, -moder, -oster, -porogljiv, -privzdignjen, -raskav, -rdeč
-refleksen, -rožnat, -rušen, -sivkast, -slušen, -speč, -srč, *en, *nost, -veren, -ves, *el, *ten, -vijoličen
-zlat, -zoben, -zvočen, -živ, *čen
raz- 5126 -angležiti, -apnen, *čenje, *eti, *je, -apniti, -apnjenje, -apnjevale, *c, *n, -arhivar
-ast, -ati, -avstrij, -ančiti, *čiti, -bacati, -bahati, -baklati, -balati, -bar, -bariti, *nabit, *valen, -barv
*anje, *ati, *iti, -basa, *lnik, *ti, -bav, *iti, *ljati, -bebiti, -beg, -bega, *n, *ti, *vanje, *vati se, -beg, *el
*niti se, *ovati, -beli, *na, *ti, -beljati, -belje, *nje, *nost, *vati, *vina, -beljujoč, -ben, *iti, *iti
-beračiti, -berljiv, *ost, -besed, *ičiti, *iti se, *ovati, -besiti, -besne, *l, *lost, *ti, *vati se, -besniti,
-besnje, *n, *vati, -bešati, -betviti, -bevskati, -bez, *ati, *ljati se, -bež, *ališče, *ati se, *nost, -biča
*nje, *nost, *ti, *vanje, *vati, -bijač, -bijal, *ec, *en, *ka, *nica, *o, *ski, -bija, *nje, *ski, *stvo, *ti,
-bijenje, -bilčiti, -bira, *lec, *len, *lnik, *nje, *teli, *ti, *vica -bir sek tokratno, -bista, *ni

Slika 2: NSL: Tvorjenke v slovenščini s pogostnostjo vsaj trideset pojavnice, del strani 354.

prispevek Alenke Gložančev *Analitična osvetlitev novejše slovenske leksike* (9–36), ki je prilagoditev in dopolnitev prispevka, objavljenega v *Jezikoslovnih zapiskih* 12/2 (2006), nato pa povzetek tega prispevka, ki je tiskan kot ločeno besedilo (Alenka Gložančev in Lučka Uršič: *Leksikografski seznam novejše slovenske leksike*, 37–41). Na sredini knjige je še dobro stran dolg prispevek Primoža Jakopina, Mije Michelizza in Andreje Žele *Besedotvorne smernice v slovenščini v okviru predponskoobrazilnih tvorjenk in zloženek*, ki se dotika nekaterih vidikov svoje naslovne teme in ga zaključuje eno stran dolg seznam »n/ajpogostejših 200 predponskih obrazil in prvih delov zloženek s pogostnostmi« (205). Razen predhodno že deloma objavljenega »razpravnega elaborata k leksikalni zbirki Novejša slovenska leksika«, kot ga imenuje avtorica Alenka Gložančev, torej v knjigi NSL ni ničesar zares znanstveno vseobsegajočega.

2 Nastanek in vsebina obeh seznamov NSL

2.1 V prvi seznam (**Slika 1**) – leksikografski seznam (gl. dalje) – je prišla leksika, za katero je veljal dogovor, da se je v slovenščini pojavila oz. uveljavila v približno zadnjih dvajsetih letih in še ni bila obravnavana v SSKJ. Tak nabor ima štiri podskupine (izčrpno jih predstavlja Alenka Gložančev):

- a) beseda je glede na SSKJ nova (brez grafične oznake, npr. *sesuvanje* na **Sliki 1**);
- b) beseda ima glede na SSKJ nov pomen (*, *sesutje*);
- c) beseda je glede na SSKJ nov homonim (*, *sesuvati*);
- č) beseda ima glede na SSKJ novo zvezo, in sicer stalno ali kolokacijsko (*, *sevalen*).

Po podatku na strani 16 je v seznamu skupno okrog 15.900 eno- in večbesednih enot, od tega jih 6.980 sodi v skupino (a), 620 v skupino (b), 20 v skupino (c) in 8.300 v skupino (č). Temeljni vir za pripravo zbirke novejše slovenske leksike je bil spletno dostopen korpus *Nova beseda*, ob njem pa še spletna iskalnika *Najdi.si* in *Google* ter »le posredno in v izrazito manjši meri« (17) listkovna kartoteka (po letu 1991). *Najdi.si* in *Google* sta bila uporabljena v primerih: (a) ko v *Novi besedi* za določeno besedo ni bilo potrditve (ali jih je bilo malo), (b) pri novih pomenih, ki jih je bilo pri sicer pogostih besedah v *Novi besedi* težko najti, in (c) če so bile tam glede na *Novo besedo* besedilne potrditve boljše (»kontekstualno posebno učinkovite«, 17). Podatki o gradivnih virih in frekvenci ter sobesedilo niso objavljeni in so interni, si jih pa seveda lahko poiščemo sami, saj so vsi trije spletni viri prosto dostopni. Seznam ne vsebuje pomenskih, slovničnih ali stilno-zvrstnih podatkov, razen pri izjemah, ki jih predstavlja Alenka Gložančev, v prispevku katere so predstavljena tudi načela o zaporedju in mestu navajanja enot, način navajanja dvojnic ter merilo za vključevanje kratic in okrajšav. Seznam, kot ga tu na kratko imenujem, je tako vendarle že dokaj notranje členjeno organiziran in opremljen z nekaterimi oznakami (predvsem glede na SSKJ), zato ga Alenka Gložančev imenuje leksikografski seznam, kar ji pomeni (če povzamem le prvi del razlage): seznam, urejen po posebnih, v uvodnih pojasnilih predstavljenih leksikografskih načelih, ki omogočajo optimalno obvestilnost glede na drugo, že objavljeno slovarsko delo (v tem primeru SSKJ). Baza je na ta način pregledna in se lahko brez težav še naprej dopolnjuje, mogoče je reči tudi, da je obsežna – vendar pa jo je v resnici tako kvalitativno kot kvantitativno težko bolj objektivno ovrednotiti. Tudi če je že bilo delo pri pripravi in označitvi seznama

skupaj s teoretičnimi leksikološko-leksikografskimi premisleki po predhodno zastavljenih okvirih projekta opravljeno odlično, se moramo kritično ustaviti pri njegovem izhodišču: korpusu *Nova beseda*. V NSL sicer ni natančneje pojasnjeno, do katere pogostosti so bile besede vključene v seznam – piše le, da gre za »dejavno, živo besedje«, s čimer so avtorji razumeli »sorazmerno frekventno/o/ pojavnost besedja zlasti v aktivni širši, splošni rabi oz. v različnih socialnih in funkcijskih zvrsteh in tudi novejše besedje slovenskega jezika, s katerim se uporabnik/povprečni govorec/ bralec (lahko sorazmerno pogosto) sreča vsaj pasivno« (16). Vendar pa npr. že s hitro preverbo zvez naključno izbranega pridevnika *barven/barvni* v korpusu *FidaPLUS* dobimo precej več glede na SSKJ novih enot kot samo dve, ki sta navedeni v NSL (*barvna terapija, barvna kartonka*); tam so npr. še *barvni zaslon, monitor, ekran, tiskalnik, kartuša*, če navedemo le tiste, ki so danes del vsakdana govorcev slovenščine in jih sodoben slovar (ali predhodni nabor leksemov zanj) gotovo ne more obiti. Ravno tako je npr. pri pridevniku *sončen/sončni*: v NSL so registrirane zveze (*dežela*) na *sončni strani Alp, sončna elektrarna* in *sončni grelnik*, medtem ko je s pomočjo statistično ugotovljene relevantne besedne poveztivosti v *FidiPLUS* kaj hitro opazno tudi novo družbenojezikovno dejstvo, ki je povezano s *sončnim sevanjem* in ga z vidika ene od njegovih posledic za ljudi ponazarjajo primeri kot: *WHO (Svetovna zdravstvena organizacija) meni, da daljše izpostavljanje sončnemu sevanju pusti resne in kronične posledice na koži, očeh in imunskem sistemu*. V povezavi s tem bi morala biti v naboru novejše leksike tudi *sončna krema*, ki je v SSKJ zapisana samo v obliki *krema za sončenje* (čeprav je tudi v *FidiPLUS* ta oblika kar sedemkrat pogostejša od zveze s pridevnikom *sončni*). Pomanjkanja zveze *sončno sevanje* kot poimenovanja za danes

pomembno življenjsko dejstvo SSKJ glede na čas njegovega nastanka ne moremo očitati – celo obratno: analiza je pokazala, da od 17 po *FidiPLUS* statistično najbolj relevantnih zvez s pridevnikom *sončen/sončni* v SSKJ manjka le ena (*sončna lokacija*), druge z začetka seznama (in še mnoge) pa tam so. Pri iskanju leksike, ki SSKJ dopolnjuje – in prav k temu so se zavezali avtorji NSL, je zato nujna predvsem zelo velika občutljivost za vsako jezikovno enoto, ki je povezana z novimi pojavi iz sveta, v katerem danes živijo govorcev slovenščine. In tako nas ta hitra primerjava vodi k jedru problema: v oblikoskladensko označeni, s statističnimi orodji opremljeni in v *Sketch Engine* (Krek in Kilgariff 2006) vključeni *FidiPLUS* si lahko že po nekaj klikih ogledamo širše besednopovezovalno relevantno besedilno okolje iskane besede (gl. več o tem pri Gantar 2008) in se nam niti približno ni treba omejiti (z nekaj drugimi izjemami) samo na strukturo *pridevnik + samostalnik* in *prislov + glagol* ter zgolj na frekvenco in konkordance, kot so to storili avtorji NSL. Skratka, kot vedno pri slovarskih projektih (ali »geslovniških izhodiščih« zanje, kot kar je zbirko novejše slovenske leksike, ki je predstavljena v NSL, mogoče šteti) je zelo pomembno – če ne kar najbolj pomembno – njihovo gradivo. Gradivo za zbirko, ki jo tu ocenjujem, izpolnjuje temeljno leksikografsko merilo: je dokumentirano in razvidno, vendar pa:

1. Gradivo za zbirko novejšega slovenskega besedja, predstavljeno v NSL, ne izpolnjuje merila uravnoveženosti oz. niti ne kaže težnje po njej. Korpus *Nova beseda* v obsegu 240 milijonov besed namreč v 70 odstotkih sestavlja časopis *Delo* (169 milijonov besed), v ostalem delu pa leposlovje in polleposlovje (14 milijonov), zapisi sej Državnega zbora Republike Slovenije (31 milijonov), znanstvene in tehnične publikacije (3 milijoni), priloga *Delo FT* in revije *Jana*,

Mladina, Monitor, National Geographic ter *Viva* (21 milijonov) in *Zakoni Republike Slovenije* (2 milijona) (http://bos.zrc-sazu.si/a_about_si.html). Že če bi npr. za uravnoveževalno merilo vzeli samo recepcijo pisnih besedil in jo nato zvedli zgolj na Nacionalno raziskavo branosti (<http://www.nrb.info/>), bi bila sestava korpusa v časopisnem in revijalnem delu precej drugačna, s tem pa bi bil drugačen tudi rezultat projekta, ki ga knjiga predstavlja.

2. Še večjo omejitev za kakovost leksikološko-leksikografskih rezultatov projektov na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša, ki temeljijo na Novi besedi, pa predstavlja skoraj popolna neoznačenost in neopremljenost s statističnimi orodji pri tem korpusu, na podlagi katerih bi bilo mogoče hitro ter celostno prepoznavanje relevantnih značilnosti aktualne leksike slovenskega jezika. Konkretno in še enkrat: nujna so statistična orodja, ki izpostavljajo besedno povezovalnost (noben sodobni korpus, namenjen leksikološkim in leksikografskim raziskavam, si ne more več privoščiti njihove odsotnosti). Poleg tega pa vsaj še oblikoskladenjska označenost, možnost urejanja in filtriranja konkordančnih nizov ipd.

2.2 Drugi seznam (Slika 2), ki je delo Primoža Jakopina in Mije Michelizza, prikazuje na besedotvorne morfeme členjene tvorjenke. Iz zelo skopega pojasnila na strani 204 je mogoče razbrati, da jih je 355.000 – morda pa se tudi motim, ker so vse zbrane pod naslovom »Tvorjenke v slovenščini s pogostnostjo vsaj 30 pojavnic« (206), ki postane precej nerazumljiv, potem ko npr. ugotovimo, da naključno izbrane besede *izbuljek*, *izdabati* in *izbušek* razen v *Besedišču slovenskega jezika z oblikoslovnimi podatki* (dalje *Besedišče*) v *Novi besedi* niso izkazane niti z enkratno

pojavitvijo (en *izbuljek* sem sicer našla na *Googlu*, prav tako enega na *Najdi.si*; drugih dveh besed nisem niti iskala). Ali so mišljeni besedotvorni morfemi, ki se pojavijo v vsaj 30 različnih tvorjenkah, ali pa besedotvorni morfemi, ki se kot del različnih tvorjenk v *Novi besedi* (?) pojavijo vsaj 30-krat? Žal ni nikjer pojasnjeno tudi to, od kod so bile te besede vzete. Predvidevati je mogoče, da iz istega nabora novejša slovenske leksike, ki je bil prikazan že zgoraj, nadalje – ugotovljeno po lastni preverbi – iz SSKJ in *Besedišča*, verjetno pa je obstajal še kak vir. Prikaz tvorjenosti na tak način (gl. **Slika 2**) seveda ne more prinesiti popolnoma »lepih« nizov glede na morfemski šiv. Če kot najbrž tipkarske napake odmislimo morfemske meje, kot je npr. označena v **hitr-o-hode-c*, pri katerem je priponsko obrazilo v resnici *-ec* (ne samo *-c*), kaj hitro pridemo tudi do, recimo, poenostavljenih morfemskih členitev, npr. *hitr-o-prehra-mben*, *-njevalen*, *-nski*, pri katerih bi moral biti *-m/-n-* (< *hran-a*) še del besedotvorne podlage. Če si dalje natančno ogledamo edino pojasnilo, ki je dano za naslovom tega seznama, pridemo zopet v zadrego. Pojasnilo se glasi:

Krepko so označene večkrat ponavljane besed(otvor)ne osnove, s piko pa nekateri neprvi deli zloženek ali neprvi obrazilni deli pri predponskoobrazilnih tvorjenkah; ponekod pa pika označuje zgolj končnico (206).

Oglejmo si dva primera:

hitr-o-besed, ●en, ●nik
hitr-o-jezič, ●en, ●než, ●nost

Ker so *hitrobese*dnik, *hitrojezič*než in *hitrojezič*nost nastali iz pridevnikov (< *hitrobese*den in *hitrojezič*en; vsi imajo zato že eno morfemsko mejo: *hitr-o-bese*dn-ik, *hitr-o-jezič*n-ež, *hitr-o-jezič*n-ost), pika pred *-en*, *-nik*, *-než* in *-nost* pač ne more označevati neprvega dela zloženek, prav tako ne neprvega obrazilnega dela

predponskoobrazilnih tvorjenk, ravno tako ne gre za končnice, ampak pika kvečjemu (če *-en-* kot pripono na prejšnji tvorbeni stopnji nastale zloženske odmislimo) označuje priponsko obrazilo navadne izpeljanke. To nas vodi k misli, da je morda površna tudi naslednja trditev:

/V/ seznamu /je/ od 355 tisoč pregledanih besed kar 175 tisoč oziroma polovica predponskoobrazilnih tvorjenk in zloženk, /kar/ dodatno potrjuje domnevo, da te oblike pomenijo večino novih besed v slovenskem jeziku (204).

O oceni o prevladi predponskoobrazilnih tvorjenk (zakaj ne kar sestavljenk?) in zloženk med novimi (moralo bi pisati še *tvorjenimi*) besedami v slovenščini je namreč mogoče dvomiti z dveh vidikov: (a) če je bila trditev dana s predpostavko, da so primeri kot *hitrobesednik*, *hitrojezičnež* in *hitrojezičnost* zloženske ali predponskoobrazilne tvorjenke; in (b) če je bila trditev dana na podlagi že v SSKJ in *Besedišču* zapisanih besed (v seznamu – kot rečeno – tudi te tvorjenke so). V drugem primeru namreč ne moremo govoriti samo o novih besedah (zopet seveda samo tvorjenih). Pa tudi drugače bi sem sodila natančnejša primerjava, kajti ocena o polovici predponskoobrazilnih tvorjenk in zloženk v seznamu še vedno pomeni, da je skoraj polovica tvorjenk vendarle izpeljank (je to res malo?), ostali del (kolikšen?) pa zavzemajo nesistemske tvorjenke, in če ob tem še upoštevamo, da je pri glagolih tako ali tako predponskoobrazilno sestavljanje že od nekdanj verjetno najbolj produktiven tvorbeni način (Vidovič Muha 1988: 21). Vsekakor je moralo biti določanje besedotvornih vrst kar 335.000 tvorjenkam zelo obsežno delo (četudi ga je bilo mogoče deloma opraviti s pomočjo programa), a kot rečeno: navedeno oceno bi bilo vendarle treba natančneje utemeljiti (tudi dopolnilo o povečani uporabi predponskih obrazil pri

glagolu, ki da jo »dokazujejo izpisi iz zadnjih deset let« (203), se zdi premalo). Dvome in odprta vprašanja bi kaj hitro lahko odpravila bolj poglobljena spremna študija, ki pa je – kot je bilo mogoče razbrati – ni. Tako daje seznam od strani 206 do konca knjige sicer obsežen vpogled v besedotvorne zmožnosti slovenščine, škoda le, da ni osmišljen še s katerega drugega vidika.

3 Sklep

Prav je, da se rezultati raziskovalnih projektov objavljajo ter dajo v presojo in uporabo širši javnosti (pri NSL bodo nadaljnje ocene gotovo pohvalno ali kritično izpostavile še kateri del – pomagalo bi sicer, če bi bila knjiga bolj dostopna). Nehvaležno je, če take rezultate ocenjevalec – takrat, ko so ti npr. le delni – vrednoti tako, da jih gleda z vidika celote in torej opozarja na vrzeli, ki se bodo tako ali tako zapolnile šele naknadno. Vsebine NSL nisem presojala z vidika izpolnitve ciljev raziskave, ker teh natančneje ne poznam, tudi ne z vidika vpetosti te raziskave v druge projekte inštituta, sem pa od izida znanstvene monografije o novejši slovenski leksiki pričakovala precej. Kar smo dobili, je vsekakor zahtevalo zelo veliko dela, ni pa upravičeno, da se knjiga NSL šteje med vrhunske in najvišje točkovane znanstvene dosežke, če nima v 90 % svoje vsebine niti (še) slovarske vrednosti (pa čeprav je uvrščanje slovarjev tako nizko na točkovanjih lestvicah v resnici sramotno). Hkrati bi od avtorjev pričakovali vsaj zadržek, neke vrste opozorilo (ali pa celo (na slovenskem ali širšem prostoru primerjalno zasnovano) korpusnojezikoslovno razpravo – v znanstveno monografijo bi gotovo sodila) o omejitvah, morda posebnostih *Nove besede* ali poudarkih tega korpusa, na katerem pretežno temelji rezultat raziskave (npr. skoraj popolni nezmožnosti izvedbe postopkov statistično osnovanega

prepoznavanja večbesednih leksikalnih enot v besedilnem okolju, ki je relevanten za pomensko-skladenjsko, s tem pa tudi za celostno slovarsko informacijo), ne pa da je v zvezi z *Novo besedo* v NSL posebej kar dvakrat podarjena le njena prosta spletna dostopnost kot »dodatna odlika« (17) oz. »pomembna jezikovnokulturna odlika« (29). O jezikovnokulturni odličnosti kateregakoli korpusa – če sploh – bi bilo najbrž bolj umestno govoriti šele, ko bi ta svet govorcev jezika zares prikazoval v vseh njegovih kulturnih, družbenih, političnih, gospodarskih, tudi ekoloških in zdravstvenih (kot smo videli pri *sončnem sevanju*) ter mnogih drugih razsežnostih, kolikor se te pač kažejo v najrazličnejših sodobnih besedilih. Pri besedotvornem seznamu iz drugega dela knjige pa bralcu, ki bi zares rad razumel, kaj sploh gleda, vsekakor manjka bolj izčrpna spremna študija.

Literatura

- Gantar, Polona, 2008: (Slovenska) leksika med leksikonom in slovnico. *Jezik in slovstvo* LIII/5. 19–35.
- Gložančev, Alenka, in Kostanjevec, Polona, 2006: Novejše besedje slovenskega knjižnega jezika – seznam (A–O). *Jezikoslovni zapiski* 12/2. 89–159.
- Korpus slovenskega jezika FidaPLUS*. <<http://www.fidaplus.net>>. (Dostop: avgust 2009.)
- Krek, Simon, in Kilgarriff, Adam, 2006: *Slovene word sketches*. <http://nl.ijs.si/is-ltc06/proc/12_Krek.pdf>. (Dostop: avgust 2009.)
- Merila za volitve v nazive visokošolskih učiteljev, znanstvenih delavcev in sodelavcev*. <<http://www.ff.uni-lj.si/fakulteta/Fakulteta/SkupneStrokovneSluzbe/Kadrovska/Habilitacije/MerilaZavolitveVNazive.html>>. (Dostop: avgust 2009.)
- Nacionalna raziskava branosti*. <<http://www.nrb.info/>>. (Dostop: avgust 2009.)
- Nova beseda*. <http://bos.zrc-sazu.si/s_beseda.html>. (Dostop: avgust 2009.)
- Pravilniku o kazalcih in merilih znanstvene in strokovne uspešnosti*. <<http://www.arrs.gov.si/sl/akti/prav-znan-strok-uspesn-maj07.asp>>. (Dostop: avgust 2009.)
- Tipologija dokumentov/del za vodenje bibliografij v sistemu Cobiss* (19. april 2006). Tipkopis.
- Vidovič Muha, Ada, 1988: *Slovensko skladenjsko besedotvorje ob primerih zložen*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
- Nataša Logar Berginc
Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani
natasa.logar@fdv.uni-lj.si